

Lázadás a Bounty hajón

Hozzáadta: GyuSea
2004. október 18. Hétfő 20:13
Utolsó frissítés 2007. augusztus 30. Csütörtök 08:56

Biztos mindannyian találkoztatok már a Bounty hajón lezajlott lázadás történetével. A filmek erősen torzítják a valóságot, ezért gondoltam hogy röviden áttekintem Bengt Danielsson, Lázadás a Bounty hajón című könyvének tartalmát. A szerző gondos kutatás munkáját követően, eredeti beszámoló, és dokumentumok alapján írt meg könyvet, a tényezőkre támaszkodva. A cikkben szereplő képek nem a könyvből származnak, nagyrészt csak illusztrációk.

1. A fellege hajója

Á

A jamaicai, dominikai telepések felgyeltek a kenyőrfőjra, melynek természetesen olcsó táplálékkal szolgált volna a rabszolgák részére. Mivel kénytelenek voltak, így dőljakkal próbálták biztatni a hajósokat, hogy vigyenek kenyőrfőket nekik. Miután ők nem tették, Sir Joseph Banks (aki Cook kapitánnyal járt Tahitin, és maga is kóstolta a fűszert) kénytelen volt meggyőzni III. György királyt, szervezzen expedíciót a királynak meggyőző tetszésre, az ősszerűen. 1787 május 5-én kelt parancsban, utasítja a Tengernagy Hivatal indáson hajót Tahitira, ott gyűjtsenek kenyőrfő sarjakat, és szállítsák a nyugat-indiai szigetekre. A gondot az okozta, hogy az angol flotta, kb. 600 hajója kénytelen volt, nem volt a célnak megfelelő. A hajónak ugyanis a hossz óra, nagyszámú legénység, tetemes élelmiszerkészletek, és a többi virágcserep számára szükséges helyre volt szűk. Az óra hossza időt vett volna igénybe, így pályázatot írtak ki max. 250 tonna kereskedelmi hajó megvásárlására. Összesen 6 hajót ajánlottak fel, de ebből csak egy volt alkalmas a célra, a part menti kereskedelmet lebonyolító Bethia. Miután Sir Joseph Banks megtekintette, és alkalmasnak találta a hajót, május 23-án létrejött az adásvétel. A vitorlára 2600 fontra 1950 fontra sikerült lealkudni.

A hajót átvitték a deptfordi haditengerészeti hajókészítő műhelybe, hogy átalakítsák a kővetővesre tervezett utas és speciális felszereléssel ellátott hajó el. Először is átkeresztelték Bountyra (nagyelkésű), majd 4 db 4 fontos, és 1 főfontos ágyúval szerelték fel.

A hajó adatai:

- súly: 215 t
- teljes hossza: 91 méter
- legnagyobb szélesség: 23 méter 3 hüvelyk
- felépítőanyag nem volt rajta, a kabinok a fedélzet alatt helyezkedtek el
- magasság a gerinctől a fedélzetig: 10 méter 3 hüvelyk, ami a korabeli hajóknál magasnak számított
- egyben tekintetben tipikus konstrukció, lapos ívelt hajóorr, féllegesen emelkedő egyenesen elvágott tat
- három árbóc, (48-59 méter magasak) teljes vitorlázattal ellátva
- vitorlarudak száma 3-3 az első- és második árbócon, 2 a harmadik árbócon
- orrárbóc hossza: 30 méter
- az orrárbócot egy lovagló ívelt íves alak tartotta
- a hajó kővető és főve építve, és kifogástalan állapotban volt
- a Tengernagy Hivatal létrehozott borítással ellátva el a vízvonal alatt

Sir Joseph azt tanácsolta, hogy legalább 500 dugványnak kell, kábeln-kábeln edényben helyet biztosítani, és ezek friss víz-zel szákságos locsolni. Ennek megfelelően alakították át a hajófarban lévő főkabint, mely az egyetlen alkalmas hely volt ennyi cserép elhelyezésére a hajón. Először a lómlomlemez borították be a padlót, majd arra második padlót készítettek. Ennek deszkáit eláztatva lyukakkal látták el, a vízcserepek számára. A falon körbe hasonló polcokat helyeztek el, így végül 626 cserép számára volt megfelelő hely. A padlót két helyen átfúrták, a szinttel lejjebb hordókat helyeztek alá, melyekbe a kifolyó locsolóvíz gyűlt és lefolyt. A kabin mennyezete alatt három szellőzőlyukat fúrtak, és egy nagy rőzskályhát is beállítottak, a hidegebb éghajlatokon is valószínűleg tekintettel.

Jólius végére a Tengernagyi Hivatal előkezettnek látta az időt a kapitány kinevezésére, valamint hogy teljes legénységgel, és felszereléssel járjon el a hajó. William Bligh a parancsnoki beosztásait protekciójának köszönhetően ez nem jelenti azt, hogy alkalmatlan lett volna a feladatra. Sőt tapasztalt tiszt volt, tett dőltengeri utazást, járt Tahitin is, a nyugat-indiai ártévesek ismerték tisztelték. (Csak a dekeségköt jegyzem meg, hogy Cook kapitány Resolútó hajóján volt vitorlamester. Cook annyira megbecsülte, hogy rengeteg fontos feladatot bízott rá: Málajárművek ismeretlen vizeken, bonyolult számítások, tőrökön rajzolás, tárgyalás bizalmatlan bennszőlővel, naplővezetés a Hawaii-szigetek feltérképezése.) Bligh Duncan Campbell szolgálatában hajózott Anglia és nyugat-India között. Campbell kőzbenjárásának köszönhetően a kinevezését is a Bountyra. Mivel végülta végig, hogy a korona aktív szolgálatba lép, így nem sokat gondolkodott, elfogadta az ajánlatot. A hajóval elgédett volt, két apró mádos-társ kőrt. Először kőrt, hogy kurt-tsák meg kissé az árbocokat, másodsor nagyobb hajócsákakat kőrt. Az első kősből teljesen felálláslegesen bizonyult, és az őt folyamán megmagasították a rudakat. A második kőrs kősből nagyon is jól jőtt. A három csáknek egy 23 láb hosszú bőrká, egy 20 láb hosszú kutter, és egy 15 láb hosszú jőllő.

A legénység 1200 fős számát 45 fősben állapították meg, plusz a botanikus és a kertész volt még. Ez megfelel a hajó méretének. Hosszú utak előtt a kapitányok szabad kezet kaptak a legénység kiválasztásában, ami Bligh-t nem igazán izgatta a hajó kivételével eltekintve. A kivételek egyike Fletcher Christian volt, mivel ismerte és bízott benne, valamint felesége családja baráti viszonyban volt a Christian családdal. Korábbi utakon is pártfogolta, oktatta a fiatalembert. Peckover társát választotta még a kapitány, akit Cook harmadik dőltengeri tájáról ismert. Nelson botanikust is innen ismerte, de Sir Joseph Banksnek köszönhetően a megbízást is. Mivel az utazásban sokan gyors elmenetel lehetőséget látták, így Bligh kapitányt sokan ostromolták, hogy tehetséges ifjait vegye a Bountyra. A rokonok és barátok révén a tengerészrendőrség kerélt a hajóra, a tervezett kettő helyett. A legénység 1200 fős számán induláskor a következő volt hivatalosan:

Tengerész személyzet:

-

1 kapitány

-

1 helyettes kapitány

-

2 fedélzeti tiszt

-

2 tengerész kőrt

-

2 kormányos

-

1 segédkormányos

-

1 fedélzetmester

-

1 segéd-fedélzetmester

-

23 köpesített matróz

Egyéb személyzet

-

3 hajócs

-

1 vitorla készítő

-

1 tüzár

-

1 segéd tüzár

-

1 fegyvermester

-

1 kapitány

-

1 orvos

-

1 Árnok

-

A botanikust és a kertészt utasnak tekintették.

Ez a véglogatás nagyon is árnyos, de a fennmaradt okmányokból kiderül, hogy a kápes-tett matrózok között rengetegen voltak abszolút képzetlenek. A három főláz tengerészkadót is matrózoként volt felvéve, de persze a káptáshoz a világot sem nyitottak volna. Szintén a matrózok között szerepelt a kápt hajószakács, Bligh személyné és a helyettes kapitány ságora, Tinkler, aki mint fiatal fiút, szintén káptnak tekintettek. A rászeges hajóorvost Bligh nem tudta kirakni a hajóról, Á-gy Ledward fiatal hajóorvos, valamint Byrne főlvak hegedős is a matrózok elméleti szíjait névelte. Gyakorlatilag 14 kápes-tett matróz volt a hajón, Á-gy a Bounty nem rendelkezett elegendő legénységgel, a szolgálatban lévő káptak kellett volna a káptal jászval többet dolgozzanak. Helyszéke miatt, sem hivatalos tisztet, tengerészkatona-kontingenst nem tudtak elhelyezni a hajón, ami ugyancsak megnehezítette Bligh kapitány helyzetét. A feladatra tehát nagyobb hajót kellett volna választani.

Október 9-én a bázis káptak a hajó fedélzetén voltak. A szokásos álmiszerek mellett, bázisban voltak skorbok, lezárdásre alkalmas álmiszerek: citromlé, maláta kivonat, szárított maláta, savanyó káposzta, ahogy azt Cook kapitánytól megtanulta Bligh. Voltak ezenkívül cserekereskedelmre alkalmas tárgyak is bázisban. A Temzén elhajózva, a longreachi fegyverraktárba felvették az ágyakat és a látszert.

A hivatalos indulás helye Portsmouth, ahonnan november elején sikerült a csatornába, onnan a Spithedi menedékhelyre hajózni. A rossz idő, valamint az indulási parancs késlekedése sok ártókes időt elvett. Az indulási parancs november 24-én érkezett meg. A lányege: A Horn-fokot megkerülve megszakítás nélkül hajózzon a Társszigetek valamelyikére. (Nem ártókes elá Tahitit) Onnan miután elegendő kenyérfasarjat a fedélzetre vettek induljanak haza, a veszélyes Torres-szoroson és a Járreménység-fokot megkerülve. Átközben jáva szigeten az esetleg elpusztult sarjak helyére, vegyenek fel más ártókes trópusi növényeket. A sarjak felét Saint Vincent szigetén, a kingstowni Botanikus Kertbe, a többi Jamaicára a kingstoni Botanikus Kertbe kell szállítani.

November 29-én kora reggel bontotta ki vitorláját a Bounty, de a kedvezőtlen időjárás miatt visszavette őket. Bligh az idővesztés miatt kápte a Tengernagyit, hogy a odafelé vivő utat a Járreménység fok megkerüléseivel tartsa meg, de a Tengernagyit ezt visszautasította. Közben a posta lassúsága miatt ájabb káptot hárított el, és máj karácsony volt. Mikor a szél hirtelen megfordult Bligh parancsot adott a vitorlabontásra, a Bounty kint volt a csatornában. A kapitány elhatározta, hogy ezúttal nem fordul vissza.